

(Nadaljevanje z 9. strani)

naturalnem merilu, najčešče pa ga vendar navajamo samo v denarnem merilu. Pri analizi prometa posameznih oddelkov (če ima podjetje več takih oddelkov), je treba za vsak tak oddenek posebej navesti promet, ker ni na primer vseeno, ali se je povečal promet pri bižuteriji ali promet pri električnih aparatih za milijon din.

Podatek o realiziranem dobičku mora biti najbolj podrobno osvetljen. Predvsem je treba ugotoviti, kolikšen dobiček je bil realiziran pri posameznih prometih ali pa skupinah prometov. Ko izhajamo iz tega, je potrebno ugotoviti vzroke realizacije večjega ali manjšega dobička (ali vpliva nanj v znatni meri tržišče ali pa gre za proizvodne stroške).

V poročilu se prav tako praviloma navede dosežena delovna storilnost. Pri tem se pa najpogosteje premalo analizirajo razlogi morebitnega povečanja ali zmanjšanja delovne storilnosti. Zelo pogosto se delovna storilnost izkaže tako, da se ugotovi, koliko dinarjev bruto produkta odpade na zaposlenega delavca ali na eno uro dela vseh delavcev, kakor tudi delavcev, ki so zaposleni neposredno v proizvodnji. Pri tem pa se ne upošteva morebitni vpliv cen (tako nakupnih kakor tudi prodajnih), niti vpliv morebitne uvedbe novih, bolj sodobnih strojev in prostorov. Delovna storilnost bi morali izkazati po možnosti v naturalnih in v denarnih pokazateljih, pri tem pa je treba navesti vse čimtelje, ki so vplivali na tako realizacijo.

Problemu sredstev pogosto ne posvečamo dovolj pozornosti. V poročilu navajamo običajne podatke o sredstvih, jih pa ne analiziramo dovolj. Znano je, da je hitrost obračanja sredstev eden izmed najbolj zanimivih podatkov, ki terja ugotavljanje vrste momentov za njegovo osvetlitev. Pri tem se mora brezpogojno analizirati stanje vseh vrst zalog kakor tudi terjatev in obveznosti. Redek je primer, da se na primer pojasni povečanje zalog surovin in materiala, končnih izdelkov, posebno pa zalog nedokončane proizvodnje. Pogosto se zaloge takih materialnih vrednosti prenašajo iz leta v leto po fiktivnih cenah, namesto da bi na podlagi resne analize take zaloge opisali oziroma jih reducirali na pravo ceno.

Analiza gibanja cen je prav tako važen pokazatelj, ki je povezan z dobičkom gospodarske organizacije. V mnogih poročilih pa o ceni ni niti besede. Analiza kredita, težave v zvezi z najemanjem kredita kakor tudi zveza med kreditom in zalogami ter terjatvami od kupcev morajo biti prav tako važen del poročila.

Posebno poglavje v poročilu naj bo analiza skladov gospodarske organizacije. Tu mislimo predvsem na tako imenovane sklade z določenim namenom. V analizi gibanja teh skladov je važno zlasti, za kaj se uporabljajo in v kakšnih zneskih.

Trošenje sredstev sklada za samostojno razpolaganje bi moralo biti na primer najbolj podrobno pojasnjeno, in to po vrstah izdatkov: za investicije (točno določeno za katere), za štipendije, za družbeni standard, za reprezentanco (v katerih primerih in kaj podjetje s tem dobi), reklame itd. Ni nikakih razlogov, da se delavski svet ne bi seznanil do najmanjših podrobnosti o uporabi sredstev, ki jih je realiziral delovni kolektiv.

V prihodnji številki se bomo dotaknili analize delovne sile, delavskih plač, letni itd.

Božidar Race

Skupno investiranje sredstev za izboljšanje blagovnega prometa

V sekretariatu za blagovni promet izvršnega sveta Hrvatske je bilo v zadnjem času več sestankov z zastopniki ljudskih odborov, lokalnih zbornic in zadrudnih zvez. Na teh sestankih se je razpravljalo o akcijskih programih za izboljšanje blagovnega prometa. Smoter sestankov je bil priti do enotnega stališča, vskladiti programe teh organov, ki se ukvarjajo z vprašanji blagovnega prometa, in uporabiti razpoložljiva sredstva, ki so precej razdrobljena, čim bolj racionalno.

Računajo, da bodo za izboljšanje prometa imeli na Hrvatskem letos na razpolago nekaj nad šest milijard din: 1,2 milijarde iz amortizacijskih skladov, 2,9 milijarde iz skladov podjetij, 1,4 milijarde iz lokalnih investicijskih skladov, del sredstev pa bodo zagotovili iz splošnega investicijskega sklada. Res je, da ta sredstva niso zadostna, kljub temu pa so pomembna in je mogoče z njimi veliko napraviti, če se pravilno opredelijo problemi in dobro planira. Kakor je bilo poudarjeno na omenjenih sestankih, je eden izmed pogojev za to najožje sodelovanje med ljudskimi odbori, lokalnimi zbornicami in zadrudnimi organizacijami pri koncentraciji sredstev in usmerjanju njihovega trošenja na najbolj važne objekte.

V prometu s kmetijskimi pridelki je ena izmed največjih težav pomanjkanje skladišnega prostora. Sedanja skladišča zadovoljujejo komaj približno 50 odstotkov potreb. Ta problem je potrebno reševati toliko bolj, če upoštevamo ukrepe in investicije za izboljšanje kmetijstva in povečanje proizvodnje.

Številni ljudski odbori in zadrudne organizacije računajo z izgraditvijo tako

imenovanih sprejemnih skladišč. Nekateri odbori so lani zgradili več sprejemnih skladišč z relativno majhnimi sredstvi. Tako je neka zadruga v čakovskem okraju zgradila sprejemno skladišče za sadje in vrtnine z zmogljivostjo 15 vagonov in je v ta namen vložila približno tri milijone din.

Letos nameravajo v križevskem okraju zgraditi deset, v daruvarskem okraju tri sprejemna skladišča s skupno zmogljivostjo 200 vagonov. V karloškem okraju bodo zgradili skladišče s hladilnimi napravami enake zmogljivosti (200 vagonov). V tem okraju bodo tudi zadrudne organizacije zgradile sprejemno skladišče z nekaj manjšo zmogljivostjo.

V planih pripisujejo poseben pomen razen skladiščem tudi zagotovitvi prevoznih sredstev, v večjih potrošnih središčih, pa tudi razširitvi prodajnega omrežja na drobno. V Zagrebu računajo na primer z otvoritvijo 75 novih prodajnih enot, med njimi tudi s štirimi oskrbovalnimi središči s prodajalnami vseh živilsko kmetijskih proizvodov kakor tudi sedem prodajal za več živil (mleko, meso, sadje, vrtnine). Razen teh bodo organizirali tudi dve prodajalni s samopostrežbo.

Na sestankih poudarjajo, da pomeni precejšnjo težavo za uresničenje teh planov visok delež lastnih sredstev pri predložitvi prošnj za posojila. Po veljavnih predpisih lahko podjetja združijo sredstva amortizacijskih skladov, ne pa tudi sredstev za samostojno razpolaganje. Mislijo, da bi taka možnost prispevala k temu, da bi se razdrobljena sredstva koncentrirala v komuni in tako mnogo bolj smotrno in učinkovito naložila.

I. Kocin

Strokovno izobraževanje v „Teteksu“

Predilnica in tkalnica volne pri Tetovu, ki se sedaj uradno imenuje »Tetek«, ima resno težavo: moderne stroje in neuke delavce. Rešuje pa to tako in s takim uspehom, da je vredno zabeležiti njene prve izkušnje.

Oddelak za pospeševanje proizvodnje ima v tovarni vidno mesto. Za zdaj niti ta oddelak sam nima dovolj ljudi, toda vprašanje trenerjev je vsaj začasno rešeno z zaposlitvijo honorarnih ljudi od drugod in s pritegnitvijo izkušenih mojstrov iz samega podjetja. Vežbanje delavcev se izvaja precej sistematično, seveda v mejah možnosti, in z vsemi sredstvi od praktičnega dela do predavanj in pogostih filmskih predstav.

Ceprav je tovarna nova, delavci pa v znatni meri brez večjih izkušenj in kvalifikacij, so s tem dosegli, da se je proizvodnja že »vohodila« in da je večinoma

kakovostna. Organi upravljanja pa s tem niso zadovoljni in resno mislijo na bodočnost podjetja in o strokovnjakih, ki jih potrebujejo. »Tetek« daje danes desetino svojih sredstev za samostojno razpolaganje za štipendije in štipendira nad sto ljudi, a od tega trideset na fakulteti.

Način nagrajevanja še niso popolnoma raziskali, ker tovarna še ne dela dovolj dolgo in nima dovolj izkušenj, a tudi učinek je še precej neenakomeren. To bo eno izmed najvažnejših del službe za pospeševanje proizvodnje, a tudi organov upravljanja in vsega kolektiva. Ko bodo tudi v tem pogledu napredovali, bo to skupaj z omenjenimi ukrepi in z novimi kadri — sedanji štipendisti — nedvomno v kratki dobi privedlo to tovarno z maloštevilnim kadrom in sorazmerno skromnimi izkušnjami v vrsto najboljših tekstilnih podjetij.

M. J.